

Motion till riksdagen

1985/86:K217

Axel Andersson m. fl. (c)

Avskaffande av Konungens straffrättsliga immunitet

Det främsta kännetecknet som brukar anges för att en demokratisk samhällsordning kan sägas råda i ett land är alla medborgares likhet inför lagen.

Alla skall kunna ställas till ansvar för sina gärningar — alla skall också åtnjuta samma skydd.

Alla skall också behandlas lika, oberoende av samhällsställning, personliga förhållanden etc.

Vi svenskar berömmar oss ibland för vår högt utvecklade demokratiska samhällsordning. Allas lika rättigheter och skyldigheter garanteras i lag. Nästan allas. Det finns undantag.

Enligt 5 kap. 7 § regeringsformen åtnjuter konungen straffrättslig immunitet, dvs. han kan inte åtalas och ställas till svars för sina gärningar. Detta gäller oavsett han begått gärningen i egenskap av statschef eller som privatperson.

Det förhållandet att åtal inte kan väckas mot konungen utesluter också att han ställas till ansvar för brott på annat sätt än genom åtal, t. ex. genom strafföreläggande.

Nämnda bestämmelse omöjliggör likaså ansvarstalan av målsägande. Konungens person skyddas också av andra lagbestämmelser. Brott som innebär förgripande mot kunglig person medför i dag förhöjt straff och särskild åtalsprövning (18 kap. 2 och 8 §§ brottsbalken).

Konungen står dock inte helt över lagen, även om han inte kan ställas till ansvar för brott. Immuniteten avser inte civilrättsliga angelägenheter. Civilrättsliga anspråk mot konungen kan alltså göras gällande inför domstol.

Vilka är då motiven för konungens privilegierade ställning i det svenska rättssamhället?

Det skäl som anges är att det icke anses förenligt med hans roll som symbol för riket att tillåta åtal mot konungen. Positionen som statschef skulle kunna skadas.

Vi är av motsatt uppfattning. Ett begånget brott, som på grund av nuvarande lagregler inte skulle kunna beivras, skulle enligt vår mening allvarligt skada både svenska folkets tilltro till svensk rättskipning och Sveriges anseende som högt utvecklad demokratisk rättsstat. Till detta vill vi foga att det måste vara en uppenbar förmån för statschefen som person att vara i stånd att rentvå sig från orättmätiga anklagelser genom att möjlighet ges till ett sunt domstolsförfarande.

Hemställan

Mot. 1985/86
K217

Mot bakgrund av det anförda hemställs
att riksdagen beslutar om en sådan ändring i regeringsformen och
brottsbalken att Konungens straffrättsliga immunitet upphävs.

Stockholm den 23 januari 1986

Axel Andersson (s)

Bruno Poromaa (s)

Arne Gadd (s)

Ingvar Björk (s)